

اعظم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ

آسماني ڪتاب ۽ فاروق

27-July-2022

هفتيوار سنتن پري اجتماع ۾ ٿيڻ وارو
سُنَن پريو بيان

(For Islamic Sisters)

هر مبلغه بيان ڪرڻ کان پهريان گهٽ ۾ گهٽ تي پيرا پڙهي

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ

أَمَا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَعَلَى الْإِكِّ وَأَصْحَبِكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

وَعَلَى الْإِكِّ وَأَصْحَبِكَ يَا نُورَ اللَّهِ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ

درودِ پاڪ جي فضيلت

هڪ ڏينهن الله پاڪ جي آخري نبي، رسولِ هاشمي صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حويلي پاڪ کان ٻاهر تشریف کڻي آيا ۽ اڪيلا ئي هڪ پاسي هلڻ لڳا، مسلمانن جي بئين خليفن حضرت عمر فاروق اعظم رضی اللہ عنہ جن ڏٺو ته گهٻرائجي ويا (تہ ڪٿي ڪو دشمن نقصان نہ پهچائي) بهرحال اُتي الله پاڪ جي آخري نبي، رسولِ هاشمي صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي پويان پويان هلڻ لڳا، پاڻ ڏٺائون تہ رسولِ رحمت، شفيعِ اُمت صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن هڪ مقام تي پهچي ڪري بيهي الله پاڪ جي بارگاہ ۾ سجدو ڪيائون. حضرت عمر فاروق اعظم رضی اللہ عنہ جن هي ڏسي ڪري ادب ڪندي پوئتي هٽي بيهي رهيا، جڏهن الله پاڪ جي آخري نبي، رسولِ هاشمي صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن سجدي مان مٿو مبارڪ ڪنيو تہ حضرت عمر فاروق اعظم رضی اللہ عنہ جن کي ڏسي فرمايائون: اي عمر! مونکي سجدي ۾ ڏسي ڪري توهان هڪ پاسي بيهي رهيا، توهان تمام سٺو ڪيو.

پاڻ ڪريم صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَذِيكَ فرمايو: إِنَّ جِبْرِيْلَ آتَانِي فَقَالَ مَنْ صَلَّى عَلَيْكَ مِنْ

أُمَّتِكَ وَاحِدَةً صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ عَشْرًا وَرَفَعَهُ بِهَا عَشْرَ دَرَجَاتٍ بِيَشْكُ هَاطِي جِبْرِيْلَ آمِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مون وٽ آيا ۽ عرض ڪيائون: يارسولَ اللهُ صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ! توهان جو

جيڪو به امتي توهان تي هڪ ڀيرو ڏرود شريف پڙهندو، الله پاڪ ان تي 10 رحمتون به نازل فرمائيندو ۽ 10 درجات به بلند فرمائيندو. (1)

مومنو! پڙهتے نهیں کیوں اپنے آقا پر درود | ہے فرشتوں کا وظیفہ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ (2)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

بيان ٻڌڻ جون نيتون

پياريون پياريون اسلامي پيڻيون! ثواب حاصل ڪرڻ خاطر بيان ٻڌڻ کان پهريان سنيون سنيون نيتون ڪري وٺڻيون. فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: "بَيِّنَةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِّنْ عَمَلِهِ" يعني مسلمان جي نيت ان جي عمل کان بهتر آهي.³ لهنذا پنهنجي حسبِ حال سنيون سنيون نيتون ڪري وٺڻيون! مثال طور نيت ڪريو! ﴿عَلَّمَ دِينَ سَكَنديس﴾ ﴿سَجَّو بِيَانِ ٻڌنديس﴾ ﴿أَدَبِ سَانَ وَيَهْنَدِس﴾ ﴿تَوَجَّهَ سَانَ ٻُڌنديس﴾ ﴿پَنَهْنَجِي اَصْلَاحِ جِي لَاءِ بِيَانِ ٻُڌنديس﴾ ﴿جِيڪو ٻُڌنديس بِيان تائين پهچائڻ جِي ڪوشش ڪنديس. اِنْ شَاءَ اللهُ الْكَرِيمِ!

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

پنهنجي محفلن کي عمر جي ذڪر سان سينگارڻ!

حضرت عائشه صديقه طيبه، طاهره رضى الله عنها فرمائن ٿيون: زَيُّنُوا مَجَالِسَكُمْ بِذِكْرِ عُمَرَ پَنَهْنَجِي مجلسن کي حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جي ذڪر سان سينگاريندا ڪريو! (4)

1 ... معجم اوسط، جلد:5، حديث:6602 ملتقطاً.

2 ... قبالة بخشش، صفحه:164-

3 ... المعجم الكبير، سهل بن الساعدي... الخ ج 6، ص 185، الحديث: 5942

4 ... تاريخ دمشق، جلد:44، صفحه:380-

ممڪن آهي ماڻهن جي ذهن ۾ هي تصور هجي ته 2، 4 سو يا 1 هزار جو ميڙ هجي ته انهيءَ کي مجلس چيو ويندو آهي، ايئن ناهي. مجلس جي معنيٰ آهي: ويهڻ جي جڳهه. هڪ اڪيلو شخص وينو هجي، اها به مجلس آهي، 2 ماڻهو وينا هجن، هي به مجلس آهي، 4 ماڻهو وينا هجن، هي به مجلس آهي، 500 ماڻهن جو اجتماع هجي يا 5 هزار جو، هي به مجلس ئي آهي. مطلب هي ٿيو ته ❀ توهان چاهي اڪيليون وينيون هجو، تڏهن به عمر جو ذڪر ڪريو! ❀ گهر وارن سان وينيون هجو تڏهن به عمر جو ذڪر ڪريو ❀ سهيلن سان وينا هجو تڏهن به عمر جو ذڪر ڪريو! ❀ دسترخوان تي هجو تڏهن به عمر جو ذڪر ڪريو! ❀ جيڪڏهن ديني اجتماعن ۾ هجو تڏهن به عمر جو ذڪر ڪريو! مطلب ته! پنهنجي هر مجلس کي حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جي ذڪر سان سينگاريندا ڪريو!

پياريون پياريون اسلامي پيڙهيون! اهڙي ئي هڪ حديث پاڪ ڏروڊ پاڪ جي مُتعلق به آئي آهي، الله پاڪ جي آخري نبي، رسولِ هاشمي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن فرمايو: رَيُّنَا مَجَالِسَكُمُ بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ پنهنجي مجلسن کي مون تي ڏروڊ پڙهي ڪري سينگاريو! (1) تنهنڪري بهتر هي آهي ته گهر ۾، ڪٿي به ويهو ته پنهنجي آقا ۽ مولا، مڪي مدني مصطفيٰ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي خدمت ۾ ڏروڊ پاڪ عرض ڪريو ۽ انهيءَ ڏروڊ پاڪ جي سلسلي ۾ ذڪر صحابه به شامل ڪريو، ذڪر اهل بيت به شامل ڪريو ۽ خاص طور خلفاءِ راشدين جو به ذڪر شامل ڪريو، هر مجلس ۾ ڏروڊ پاڪ پڙهنداسين، ذڪر صحابه ۽ اهل بيت ڪنداسين ته اِن شَاءَ اللهُ الْكَرِيم! عشقِ مصطفيٰ ۾ به اضافو ٿيندو ۽ دل ۾ صحابه ۽ اهل بيت عليهم الرضوان جي محبت به وڌندي.

چاهيو ته هيئن ڏروڊ پاڪ پڙهي وٺنديون ڪريو!

1 ... جامع صغير، صفحہ: 280، حديث: 4580-

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِهِ وَاصْحَابِهِ خُصُوْصًا عَلٰى اَبِيْ بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَعَلِيٍّ (رضى الله عنهم)

هيءُ خُدائے مصطفیٰ اصحاب و اهل بيت کا	کيون نه هو رتبه بڑا اصحاب و اهل بيت کا
میں فقط ادنیٰ گدا اصحاب و اهل بيت کا	آل و اصحابِ نبی سب بادشہ ہیں بادشاہ
میں ہوں منگتا، میں گدا اصحاب و اهل بيت کا	میری جھولی میں نه کیوں ہوں دو جہاں کی نعمتیں
هيءُ خزانہ بٹ رہا اصحاب و اهل بيت کا (1)	کيون هو مایوس اے فقيرو! آؤ آکر لوٹ لو
جنتی جنتی سب صحابیات بھی!	جنتی جنتی ہر صحابی نبی!
جنتی جنتی حضرت صدیق بھی!	جنتی جنتی چار یارانِ نبی!
جنتی جنتی غنی!	جنتی جنتی اور عمر فاروق بھی!
جنتی جنتی	فاطمہ اور علی!

صَلُّوْا عَلٰى الْحَبِيْب! صَلِّ اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي پيڻرون! اچو! حضرت عائشه صديقہ رضى الله عنها جي فرمان مبارڪ تي عمل ڪندي ذڪرِ فاروق اعظم رضى الله عنه ڪرڻ ۽ ٻڌڻ جي سعادت حاصل ڪريون ٿيون:

فاروق اعظم رضى الله عنه جو مختصر تعارف

حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن عظيم صحابي ۽ رسول آهن دنيا ۾ سندن نالو مبارڪ عمر آهي دنيا ۾ آسمانن تي پاڻ کي فاروق جي نالي سان سڃاتو وڃي ٿو دنيا ۾ آسماني ڪتاب تورات شريف ۾ پاڻ جو نالو مَطَطِقُ الْحَقِّ (يعني حق جي ڳالهه ڪرڻ وارو) آهي دنيا ۾ انجيل شريف ۾ سندن اسم گرامي ڪافي آهي دنيا ۾ جنت ۾

سندن نالو مبارڪ سراج هوندو. (1)

حضرت عمر فاروق اعظم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ جن مڪي شريف ۾ پيدا ٿيا، هڪ روايت مطابق پاڻ 39 مردن کان بعد مسلمان ٿيا، ان ڪري ڪين مُتَمِّمُ الْأَرْبَعِينَ (يعني 40 جو عدد پورو ڪرڻ وارو) چيو وڃي ٿو. (2) الله پاڪ جي آخري نبي، رسول هاشمي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن سندن اسلام آڻڻ جي لاءِ دعا فرمائي هئي، تنهنڪري پاڻ کي مراد رسول به چون ٿا. (3) سندن عدل ۽ انصاف بي مثال هو، ان ڪري اَعْدَلُ الْأَصْحَابِ (يعني صحابه ۾ سڀني کان وڌيڪ عدل ڪرڻ وارا) سَدِّجُ لُبًّا. (4)

حضرت عمر فاروق اعظم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ جن 63 سال دنيا ۾ تشریف فرما رهيا 12 سالن تائين سٺي انداز سان خلافت جا فرائض انجام ڏيندا رهيا (5) سندن خلافت جو دور مسلمانن جي عروج جو سنهري دور هو سندن حڪومت پاڻ جو عدل ۽ انصاف پاڻ جو مبارڪ اخلاق ۽ ڪردار خوف خدا تقويٰ ۽ پرهيزگاري عاجزي ۽ انڪساري زهد رحم دلي وغيره قيامت تائين اچڻ وارن مسلمانن جي لاءِ بهترين زندگي گذارڻ جو نمونو آهي.

بهارِ باغِ ايمان حضرت فاروقِ اعظم هيں	چراغِ بزمِ عرفان حضرت فاروقِ اعظم هيں
رسول الله نے فاروق کو الله سے مانگا	عطاءِ ربِّ سبحان حضرت فاروقِ اعظم هيں
نه ڪيون وه ذات چمڪي، جس نے دينِ پاڪ چڪايا	جهاڻ ڪي مھرتاباں حضرت فاروقِ اعظم هيں (6)

1 ... الرياض النضرة، الباب الثاني، في مناقب عمر بن خطاب، صفحه: 235-

2 ... معرفة الصحابة، باب الارقم بن ابي الارقم، جلد: 1، صفحه: 293 ملقطاً.

3 ... فيضان فاروق اعظم، جلد: 1، صفحه: 54-

4 ... فيضان فاروق اعظم، جلد: 1، صفحه: 51-

5 ... الرياض النضرة، الباب الثاني، في مناقب عمر بن خطاب، صفحه: 357 بتغير قليل-

6 ... ديوان سالک، صفحه: 73-74-

فاروق اعظم رضى الله عنه جا ڪجهه فضائل

پياريون پياريون اسلامي پيڻون! حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جا فضائل بي حد ۽ بي شمار آهن، هڪ پيري جبريل امين عليه السلام بارگاه رسالت ۾ حاضر ٿيا. حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جو ذڪر ٿيو، الله پاڪ جي آخري نبي، رسولِ هاشمي صلي الله عليه واله وسلم جن فرمايو: اي جبريل! عمر جا فضائل ۽ الله پاڪ وٽ انهن جو مقام ۽ مرتبو بيان ڪيو! حضرت جبريل امين عليه السلام عرض ڪيو: لَوَجَلَسْتُ مَعَكَ قَدَرٌ مَّا لَيْتَ نُوحٌ فِي قَوْمِهِ لَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ أُخْبِرَكَ بِفَضَائِلِ عُمَرَ

وَمَا لَهُ عِنْدَ اللَّهِ يَعْني يارسول الله صلى الله عليه واله وسلم! حضرت نوح عليه السلام جن جيتري جمار ماڻي، جيڪڏهن مان ايترو عرصو به توهان جي خدمت ۾ ويهان ۽ عمر فاروق جا فضائل ٿي بيان ڪندو رهان تڏهن به مان حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جا فضائل ۽ الله پاڪ جي بارگاه ۾ انهن جو مقام ۽ مرتبو پوري طريقي سان بيان نه ڪري سگهندس. (1)

الله اڪبر پياريون پياريون اسلامي پيڻون! غور فرمايو! حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جا فضائل بيان ڪرڻ وارا ڪي عام ناهن بلڪ ملائڪن جا سردار حضرت جبريل امين عليه السلام آهن ۽ فضائل ٻڌڻ وارو به ڪو عام هستي ناهي بلڪ ٻنهي جهانن جا مالڪ ۽ مختار صلي الله عليه واله وسلم آهن ان جي باوجود جبريل امين عليه السلام عرض ڪري رهيا آهن ته جيڪڏهن مان حضرت نوح عليه السلام جي عمر جيترو عرصو به بيان ڪريان، يعني هڪ هزار سال کان به وڌيڪ عرصو حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جا فضائل ٿي بيان ڪندو وڃان تڏهن به مان پورا فضائل بيان نه ڪري سگهندس. هن مان اندازو لڳايو! حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جا فضائل ڪيترا وڌيڪ آهن.

1... الرياض النضرة، الباب الثاني في مناقب عمر، صفحه: 273-

فاروق اعظم سان محبت جي فضيلت

پياريون پياريون اسلامي پيڻرون! حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن ته فاروق اعظم آهن، انهن جو ته شان ئي نرالو آهي، جيڪو خوش نصيب سندن سان محبت ڪرڻ لڳندو آهي، اهو به نرالي شان وارو ٿي ويندو آهي. صحابيه رسول حضرت انس بن مالڪ رضى الله عنه کان روايت آهي، الله پاڪ جي آخري نبي، رسول هاشمي صلى الله عليه وآله وسلم فرمايو: مَنْ أَحَبَّ عُمَرَ عُمَرَ قَلْبُهُ بِالْإِيمَانِ يَعْنِي جِيڪو حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه سان محبت ڪري ان جي دل ايمان سان ڀري ويندي آهي. (1)

جھڪ سگهتا نهن ھر گز کجھي وه سيدھے رسته سے | ڪرم جس بخت وړ پر هو گيا فاروق اعظم کا (2)

فاروق اعظم جي محبت قابل رشڪ دولت آهي

پياريون پياريون اسلامي پيڻرون! حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جي محبت ڪا عام شيءِ ناهي، هي قابل رشڪ دولت آهي. سڀ صحابه ڪرام رضى الله عنهم پاڻ ۾ هڪٻئي سان محبت ڪندا هئا پر حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جي محبت اها محبت آهي جو صحابه ڪرام رضى الله عنهم ان محبت تي فخر ڪندا هئا. حضرت انس بن مالڪ رضى الله عنه فرمائين ٿا: هڪ ڀيري هڪ شخص بارگاه رسالت ۾ حاضر ٿيو، عرض ڪيائين: مَتَى السَّاعَةُ؟ يعني يارسول الله صلى الله عليه وآله وسلم! قيامت ڪڏهن ايندي؟

(يقيناً اسان جا آقا ۽ مولا، مڪي مدني مصطفيٰ صلى الله عليه وآله وسلم قيامت جو علم رکن ٿا، پاڻ ڪريم ڪي معلوم هو ته قيامت ڪڏهن ايندي، تڏهن ته پاڻ سڳورن صلى الله عليه وآله وسلم قيامت جون نشانين بيان فرمايون، قيامت ڪهڙي ڏينهن ايندي، هي به ٻڌايائون، ڪهڙي تاريخ تي ايندي، هي به ٻڌايائون. ها! صرف سال نه ٻڌايائون، ان ڪري جو سال ٻڌائڻ جي اجازت نه

1... الرياض النضرة، الباب الثاني في مناقب عمر، ذكر الحث على محبته، صفحه: 275-

2... وسائل بخشش، صفحه: 527-

هئي، بهرحال صحابي ۽ رسول رضى الله عنه جن جڏهن پڇيو ته قيامت ڪڏهن ايندي؟ (ته پاڻ
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن انهن جو جواب ڏيڻ جي بدران فرمايو: وَمَاذَا أَعَدَدْتَ لَهَا؟ توهان
 قيامت جي لاءِ ڇا تياري ڪئي آهي؟

(صحابيءَ ڪرام رضى الله عنهم يقيناً نمازون به پڙهندا هئا، تلاوت به ڪندا هئا، روزا به رکندا هئا،
 پاڻ ڪنهن نيڪيءَ تي ڀروسو نه ڪيائون، بلڪ) عرض ڪيائون: لَشَيْءٍ يَعْنِي يَا رَسُولَ
 اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ! مان ڪا تياري ته نه ڪري سگهيو آهيان.
 (نمازون ته آهن، نيڪيون ته آهن پر ڀروسو نه آهي، الله پاڪ چاهي ته قبول فرمائي، نه چاهي
 ته قبول نه فرمائي)، إِلَّا أَنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ الْبَتَّ مَوْنٌ وَتَ هَكَذَا دَوْلَتُ آهِي ۽ قِيَامَتُ جِي
 لَاءِ مَوْنٌ وَتَ هِيءُ نِي هَكَذَا سَهَارُو آهِي ۽ اها هيءَ آهي ته مان الله پاڪ ۽ ان جي
 پياري محبوب سان محبت ڪندو آهيان.

رسولِ اڪرم، نور مجسم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن اهو ٻڌي فرمايو: أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ يَعْنِي
 توهان جنهن سان محبت ڪيو ٿا، قيامت جي ڏينهن انهيءَ سان گڏ رهندؤ.
 حضرت انس بن مالڪ رضى الله عنه فرمائڻ ٿا: الله پاڪ جي آخري نبي، رسولِ
 هاشمي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ان صحابي ۽ رسول رضى الله عنه کي جيڪا خوشخبري ٻڌائي،
 اسان کي ان خوشخبري سان جيتري خوشي ٿي، ايتري خوشي ڪنهن شيءِ سان
 نه ٿي هئي، وڌيڪ فرمائڻ ٿا: فَأَنَا أُحِبُّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ أَبَا بَكْرٍ وَ عُمَرَ وَ أَرْجُو أَنْ
 أَكُونَ مَعَهُمْ بِحَسْبِ إِيَّاهُمْ وَ إِنْ لَمْ أَكُنْ بِبِشْلِ أَعْبَالِهِمْ يَعْنِي رَسُولِ اِكْرَم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن
 مون کان بلند مرتبي وارا آهن، مون وٽ حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن
 جهڙيون نيڪيون به نه آهن، مون وٽ حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن
 جهڙا اعمال به نه آهن پر مان الله پاڪ جي محبوب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سان محبت
 ڪندو آهيان، ابوبڪر صديق رضى الله عنه سان به محبت ڪندو آهيان، منهنجي دل
 ۾ عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جي محبت جا ڏيئا به ٻري رهيا آهن،
 تنهنڪري مون کي اميد آهي ته قيامت جي ڏينهن انهن عالي وقار حضرات جو

پاڙو ماڻڻ ۾ ڪامياب ٿي ويندس. (1)

عاشق صحابه ۽ اهل بيت، شيخ طريقت، امير اهل سنت دامت بركاتهم العالیه و سائل بخشش ۾ لکن تا:

خدا ان کا مُحَمَّد مصطفیٰ فاروق اعظم کا	خدا کے فضل سے میں ہوں گدا فاروق اعظم کا
مجھے ہے دو جہاں میں آسرا فاروق اعظم کا	کرم اللہ کا ہر دم نبی کی مجھ پہ رحمت ہے
ہمارے ہاتھ میں دامن سدا فاروق اعظم کا (2)	رہے تیری عطا سے یا خدا! تیری عنایت سے

جنتی	جنتی	سب صحابیات بھی!	جنتی	جنتی	ہر صحابی نبی!
جنتی	جنتی	حضرت صدیق بھی!	جنتی	جنتی	چار یاران نبی!
جنتی	جنتی	غنی!	جنتی	جنتی	اور عمر فاروق بھی!
	جنتی	جنتی	جنتی	اور	فاطمہ اور علی!

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ عَلَی مُحَمَّد

آسماني ڪتاب ۽ فاروق اعظم رضى الله عنه

پياريون پياريون اسلامي پيٽرون! صحابه ڪرام رضى الله عنهم جو نرالو شان آهي، ڏسو! جڏهن اسان دنيا ۾ آيون نه هيون سين، ان وقت اسان کي ڪير به نه سڃاڻيندو هو، اسان کي ڪنهن خواب ۾ به نه ڏٺو هوندو، پوءِ جڏهن اسان دنيا ۾ اچي ويون سين، تڏهن به گهر وارا، عزيز رشتيدار ۽ ڪجهه پاڙي وارا ئي اسان کي سڃاڻيندا هئا، هاڻي جڏهن اسان وڏيون ٿي ويون سين، هاڻي به اسان کي سڃاڻڻ وارا ماڻهو ٿورا آهن، ڪنهن جا سون جي تعداد ۾ هوندا، ڪنهن جا

1 ... بخارى، ڪتاب فضائل الصحابة، باب مناقب عمر بن الخطاب، صفحه: 934، حديث: 3688۔

2 ... وسائل بخشش، صفحه: 526۔

هزارن يا لکن ۾ هوندا پر قربان وڃو! پياري نبي، رسولِ هاشمي صلی الله عليه وآله وسلم جي پياري پياري صحابه جو نرالو شان آهي، هي حضرات اڃان دنيا ۾ آيا به نه هئا، ان کان صديون پهريان انهن جا تذڪرا دنيا ۾ موجود هئا، ماڻهو انهن کي ڄاڻيندا به هئا، انهن جو ذڪر خیر به ڪندا هئا ۽ هي ذڪر به ڪو عام ذڪر نه هو بلڪ الله پاڪ جي ڪلام ۾ صحابهءَ ڪرام رضى الله عنهم جي ذڪرِ خير جي باقاعده تلاوت ڪئي ويندي هئي ۽ ماڻهو ثواب جي اميد تي انهن جو ذڪرِ خير ڪندا هئا.

الله پاڪ قرآن پاڪ ۾ ارشاد فرمائي ٿو:

ترجمو ڪنزالعرفان: محمد الله جا رسول آهن ۽ ان جا ساٿي ڪافرن تي سخت، پاڻ ۾ نرم دل آهن. تون انهن کي رکوع ڪندي، سجدا ڪندي ڏسندين، الله جو فضل چاهن ٿا، ان جي علامت انهن جي چهرن ۾ سجدن جي نشان سان آهي.

مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ وَالَّذِيْنَ مَعَهُ اَشْدَّ اَعْمٰ
عَلَى الْكٰفِرِيْنَ حٰصِرًا بِيَدَيْهِمْ تَرْتِيْمًا كَعٰسِجٰتٍ
يَبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنَ اللهِ وَرِضْوَانًا سَبِيْحًا
مِّنْ اَنْفُسِهِمْ مِّنْ اَثْرِ السُّجُوْدِ

(سپيارو: 26، سورة فتح: 29)

هن آيت ڪريمه ۾ الله پاڪ صحابهءَ ڪرام رضى الله عنهم جي سڃاڻپ ڪرائي آهي ته منهنجي محبوب جا صحابه ڪير آهن؟ هي اهي ماڻهو آهن (1): جيڪي ڪافرن تي نهايت ئي سخت آهن (2): پاڻ ۾ تمام گهڻو نرم دل آهن (3): هي ڪثرت سان نمازون پڙهندا آهن، ڪڏهن سجدا ڪندا آهن، ڪڏهن رکوع ڪندا آهن (4): هي رياڪاري ناهن ڪندا، ڏيکاءُ جي لاءِ عبادت ناهن ڪندا بلڪ انهن جو مقصد صرف ۽ صرف الله پاڪ جو فضل ۽ ان جي رضا آهي (5): صحابهءَ ڪرام رضى الله عنهم اهي هستيون آهن جو انهن جي چهرن تي سجدن جا نشان ۽ عبادت جو نور نظر ايندو آهي.

الله پاڪ صحابہء ڪرام رضى الله عنهم جا هي پاڪيزه وصف بيان ڪرڻ کان بعد فرمايو:

ترجمو ڪنز العرفان: هيءُ انهن جي
صفت تورات ۾ (لڪيل) آهي ۽
انهن جي صفت انجيل ۾ (لڪيل)
آهي

ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ ۖ وَمَثَلُهُمْ فِي
الْاِنْجِيلِ ۖ

(سپيارو: 26، سورة فتح: 29)

الله! الله! صحابي سڳورن رضى الله عنهم جا هي سڀ وصف تورات شريف ۾ لڪيل آهن ۽ انجيل شريف ۾ به لڪيل آهن.

سُبْحَانَ اللَّهِ! معلوم ٿيو: صحابہء ڪرام رضى الله عنهم اڃان دنيا ۾ به نه آيا هئا، ان کان پهريان ئي دنيا ۾ انهن جو ذڪر خير ٿي رهيو هو، ماڻهو جڏهن تورات شريف جي تلاوت ڪندا هئا، انجيل شريف جي تلاوت ڪندا هئا، ان تلاوت ۾ صحابہء ڪرام رضى الله عنهم جو ذڪر خير به هوندو هو ۽ ماڻهو ان تي ثواب جي اميد به رکندا هئا. خيال رهي! اڳين آسماني ڪتابن ۾ ماڻهن پنهنجي مرضيءَ جي مطابق تحريف (يعني تبديلي) ڪري ڇڏي هئي، ان ڪري انهن آسماني ڪتابن کي هاڻي پڙهڻ درست نه آهي. البت ماڻهن جي تحريفات جي باوجود انهن ڪتابن ۾ صحابہء ڪرام رضى الله عنهم جا تذڪرا موجود هئا.

جنّتي	جنّتي	سب صحابيات بهي!	جنّتي	جنّتي	هر صحبئي نبى!
جنّتي	جنّتي	حضرت صديق بهي!	جنّتي	جنّتي	چار ياران نبى!
جنّتي	جنّتي	عثمان غنى!	جنّتي	جنّتي	اور عمر فاروق بهي!
	جنّتي	جنّتي	جنّتي	اور	فاطمه

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّيْ اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

ديني احڪام نافذ ڪرڻ ۾ سختي ڪرڻ وارا حاڪم

هڪ ڀيري مسلمانن جي بئين خليفن حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه هڪ پادريءَ کان پڇيو: هَلْ تَجِدُونَا فِي شَيْءٍ مِّنْ كُتُبِكُمْ يعني ڇا توهان جي ڪتابن ۾ اسان جي باري ۾ به ڪجهه لکيل آهي؟ پادريءَ هاڪاري ۾ جواب ڏنو، حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه پڇيو: كَيْفَ تَجِدُونِ مَوْنِكِي پنهنجي ڪتابن ۾ ڪيئن ڏسين ٿو؟ پادريءَ چيو: قَرَأْتُ مِّنْ حَدِيدٍ يعني اسان جي ڪتابن ۾ لکيل آهي توهان لوهه جو سنگ آهيو. پاڻ فرمائون: لوهه جو سنگ! ان جو ڇا مطلب آهي؟ پادريءَ چيو: أَمِيرٌ شَدِيدٌ يعني (ديني احڪام نافذ ڪرڻ ۾) سختي ڪرڻ وارا حاڪم. ان تي حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن الله پاڪ جو شڪر ادا ڪندي فرمايو: الله پاڪ سڀ کان وڏو آهي، تمام تعريفون انهيءَ جي لاءِ آهن. (1)

نجران وارن جي گواهي (شاهدي)

هڪ ڀيري امير المؤمنين حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن گهوڙي تي سوار ٿي ڪري ڪيڏانهن وڃي رهيا هئا، اوچتو سندن جي پنيءَ (بڪيءَ) مبارڪ تان ڪپڙو هٽي ويو، اتفاقي ڳالهه آهي ته انهيءَ وقت نجران وارا (جيڪي ڪافر هئا، انهن) مان ڪنهن جي نظر سندن جي پنيءَ مبارڪ تي پئي، اتي ڪارو نشان هو، ان تي نجران وارن چيو: هَذَا الَّذِي نَجِدُ فِي كِتَابِنَا يُخْرِجُنَا مِنْ أَرْضِنَا يعني هي اهو ئي شخص آهي جنهن بابت اسان جي ڪتابن ۾ لکيل آهي ته هي اسان کي اسان جي زمين مان ڪڍي ڇڏيندو. (2)

الله اڪبر! پياريون پياريون اسلامي پيرون! ڏنو توهان! اڳين آسماني ڪتابن ۾ حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جو ذڪر خیر ڪيڏو تفصيل سان موجود هو، ڪافرن صرف سندن جي پنيءَ مبارڪ تي ڪارو نشان ڏنو، انهيءَ سان پاڻ

1 ... مناقب امير المؤمنين عمر بن الخطاب لابن الجوزي، الباب الرابع، في صفة في التوراة، صفحه: 15-

2 ... مجمع الزوائد، باب مناقب عمر بن الخطاب، باب في صفة، جلد: 9، صفحه: 32، حديث: 14400-

ڪي سجائي ورتائون.

بَيْتُ الْمُقَدَّسِ كَيْنَ فَتْحُ تِيُو...؟

بَيْتُ الْمُقَدَّسِ جيڪو نهايت ئي مبارڪ شهر آهي، هي پهريون ڀيرو حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جي دور خلافت ۾ فتح ٿيو، ان جي فتح جو واقعو تمام گهڻو حيران ڪندڙ آهي، تيو ايئن جو حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه حضرت ابو عبيده بن جراح رضى الله عنه کي سپهه سالار (اڳواڻ) بڻايو ۽ هڪ لشڪر ڏئي ڪري بَيْتُ الْمُقَدَّسِ جي لاءِ روانو ڪيو، حضرت ابو عبيده بن جراح رضى الله عنه لشڪر سان گڏ بَيْتُ الْمُقَدَّسِ پهتا، ڪافرن جي ڪوٺ کي گهيري ورتو، تقريباً 4 مهينن تائين هي جنگ هلندي رهي پر ڪو نتيجو نه نڪتو.

بَيْتُ الْمُقَدَّسِ ۾ ڪافرن جو هڪ وڏو راهب هو، هڪ ڏينهن اهو راهب قلعي جي ڀت تي چڙهيو ۽ حضرت ابو عبيده بن جراح رضى الله عنه کي مخاطب ڪندي چيو: اسان هر حال ۾ توهان سان جنگ ڪنداسين، اسان جي شهر کي صرف هڪ ئي شخص فتح ڪري سگهي ٿو، ان جا اوصاف اسان جي ڪتابن ۾ لکيل آهن تون اهو ناهين.

حضرت ابو عبيده بن جراح رضى الله عنه جن فرمايو: اهو ڪير هوندو؟ توهان جي ڪتابن ۾ ان جا ڪهڙا اوصاف لکيل آهن؟ راهب چيو: مُحَمَّد (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) جو امتي هوندو، ان جو نالو عمر بن خطاب هوندو، ماڻهو ان کي فاروق چوندا، ديني معاملي ۾ تمام گهڻو سخت هوندو، الله پاڪ جي معاملي ۾ ماڻهن جي ملامت جي پرواهه نه ڪندو.

حضرت ابو عبيده بن جراح رضى الله عنه راهب جي هي ڳالهه ٻڌي ڪري مُسڪرايائون ۽ خوشيءَ وچان فرمايائون: فَتَحْنَا الْبَلَدَ وَ رَبِّ الْكُعْبَةِ يَعْنِي ڪعبي جي رب جو قسم! اسان هي شهر فتح ڪري ڇڏيو. پوءِ حضرت ابو عبيده بن جراح رضى الله عنه جن حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه ڏانهن خط لکي ڪري بَيْتُ الْمُقَدَّسِ اچڻ

جو عرض ڪيو، حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جڏهن تشریف کڻي آيا ته ان نصراني راھب حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن کي ڏسي سڃاڻي ورتو ۽ ان پنهنجي قوم کي پڪاري چيو: اي انسانو! هي اهو ئي آهي، جنهن جو ذڪر اسان جي ڪتابن ۾ آهي، هيءُ ئي اسان جو شهر فتح ڪندو.

پوءِ انهن ڪافرن بنا جنگ ڪرڻ جي ئي بيت المقدس حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جي حوالي ڪري ڇڏيو. (1)

فاروقِ حق و باطل امامِ الهدى | تیغِ مسلولِ شدت ۾ لاکھوں سلام

وضاحت: حق کي باطل کان جدا ڪرڻ ۽ هدايت ڏيڻ وارا برحق امام حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن ان تلوار جيان آهن جيڪا اسلام جي حمايت ۾ سختيءَ سان بلند ڪئي ويندي آهي پاڻ رضى الله عنه تي لکين سلام هجن.

فاروق اعظم رضى الله عنه مسلمانن تي رحيم ۽ ڪريم آهن

حضرت ڪعبُ الاحبار رضى الله عنه وڏي مرتبي وارا تابعي آهن. جڏهن بيت المقدس فتح ٿيو، ان وقت حضرت ڪعبُ الاحبار رضى الله عنه جي حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن سان پهرين ملاقات ٿي، ان وقت حضرت ڪعبُ الاحبار رضى الله عنه کلمو پڙهي ڪري اسلام به قبول ڪيو. (2)

۽ انهي موقعي تي حضرت ڪعبُ الاحبار رضى الله عنه ٻڌايو ته الله پاڪ جي ڪتاب ۾ لکيل آهي: اهڙا شهر جنهن ۾ بني اسرائيل رهندا هوندا، انهن جي فتح هڪ اهڙي شخص جي هٿان ٿيندي ۽ جيڪو نيڪوڪار هوندو ۽ مسلمانن تي رحم ڪرڻ وارو ۽ ڪافرن جي لاءِ دردناڪ عذاب هوندو ۽ ان جو ظاهر ۽ باطن هڪ جهڙو هوندو، ان جي قول ۽ فعل ۾ تضاد نه هوندو ۽ پنهنجا ۽ پراوا سڀ ان

1 ... فتوح الشام، ذڪر فتح مدينه بيت المقدس، جلد:1، صفحه:223-225-232 ملقطاً.

2 ... فتوح الشام، ذڪر مدينه بيت المقدس، جلد:1، صفحه:233 خلاصهً.

جي نظر ۾ برابر هوندا ﴿﴾ ان جا ساٿي راتين جو عبادت ڪرڻ وارا ﴿﴾ ڏينهن جو روزا رکڻ وارا ۽ ﴿﴾ ماڻهن سان همدردي ڪرڻ وارا هوندا. (1)

سُبْحَانَ اللَّهِ! پياريون پياريون اسلامي پيڙهن! هي سڀ ئي صفتون حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جون بيان ٿي رهيون هيون ﴿﴾ پاڻ نيڪوڪار به آهن ﴿﴾ مسلمانن تي رحم ڪرڻ وارا به آهن ﴿﴾ عدل ۽ انصاف قائم فرمائڻ وارا به آهن ۽ ﴿﴾ کين ئي اها هستي آهن جنهن ڪافرن جي شهرن کي فتح فرمايو ﴿﴾ ايسٽائين جو قيصر ۽ ڪسري جي محلن تي به اسلام جو جهنڊو بلند فرمايو.

أَشْدَاءُ عَلَى الْكُفَّارِ كَے مصداقِ اَعْلَىٰ هِيں | مَهْرًا كُفْرًا وَطُغْيَا حَضْرَتِ فَارُوقِ اعْظَمِ هِيں
وہ عالمِ دُوبہ کا کانپتے هِيں قيصِر و ڪسرىٰ | هے جن سے دين کي شانِ حَضْرَتِ فَارُوقِ اعْظَمِ هِيں (2)

وضاحت: قرآن پاڪ ۾ الله پاڪ صحابهءِ ڪرام جو هڪ وصف هي بيان ڪيو ويو آهي: اَشْدَاءُ عَلَى الْكُفَّارِ هي ڪافرن تي نهايت ئي سخت آهن، هي آيت مبارڪ سڀ کان اول درجي حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه تي صادق اچي ٿي، پاڻ ڪفر ۽ سرڪشي کي ذليل ڪرڻ وارا آهن، سندن جي رعب ۽ دڊبي جي هي حالت آهي جو سندن نالي کان روم ۽ ايران جا بادشاه ڏڪندا هئا، جنهن جي ڪري اسلام کي ايڏي شان ۽ شوڪت نصيب ٿي انهن جو نالو عمر فاروق اعظم رضى الله عنه آهي.

فاروق اعظم رضى الله عنه جهنم کان رڪاوٽ آهن

حضرت ام ڪلثوم رضى الله عنها الله پاڪ جي آخري نبي، رسول هاشمي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جي پياري ڏوهتي يعني سيده فاطمة الزهراء رضى الله عنها جون شهزاديون آهن پاڻ حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جي نڪاح ۾ هيون، هڪ ڏينهن حضرت

1... الرياض النضرة، الباب الثانی، الفصل التاسع، ذکر نبذة من فضائله، صفحه: 274-

2... ديوان سالک، صفحه: 73-75-

عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن ڏٺو ته حضرت امّ ڪلثوم رضى الله عنها زارو قطار روئي رهيون آهن، پاڻ روئڻ جو سبب پڇيائون ته زوج محترم چيو: اي

اُمَيْرُ الْمُؤْمِنِينَ! ڪعبُ الاحبار چون ٿا ته توهان جهنم جي دروازي تي آهيو.

حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن هي ٻڌو ته کين خوفِ خدا طاري ٿي ويو، پاڻ فوراً حضرت ڪعب الاحبار رضى الله عنه کي گهرايائون. حضرت ڪعب

رضى الله عنه جن حاضر ٿي عرض ڪيو: اي اُمَيْرُ الْمُؤْمِنِينَ! مون تي جلدي نه ڪجو! الله جو قسم! ذوالحج جو مهينو ختم ٿيندي ئي توهان جنت ۾ تشریف کڻي ويندؤ.

حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن هي ڳالهه ٻڌي ته حيرت وچان فرمايائون:

أَيُّ شَيْءٍ هَذَا مَرَّةً فِي الْجَنَّةِ وَمَرَّةً فِي النَّارِ؟ يعني اي ڪعب! هي ڪهڙي ڳالهه ڪيو ٿا...؟

ڪڏهن چئو ٿا مان جهنم جي دروازي تي آهيان، ۽ ڪڏهن چئو ٿا مان جنتي

آهيان؟ حضرت ڪعب رضى الله عنه جن عرض ڪيو: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ! إِنَّا لَنَجِدُكَ فِي كِتَابِ

اللَّهِ عَلَى بَابٍ مِّنْ أَبْوَابِ جَهَنَّمَ تَتَنَعَّمُ النَّاسُ أَنْ يَقْعُوا فِيهَا، فَإِذَا مِتَّ لَمْ يَزَلُوا يَفْتَحُونَ فِيهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

يعني اي اُمَيْرُ الْمُؤْمِنِينَ! ان ذات جو قسم جنهن جي قبضي ۾ منهنجي جان آهي!

اسان الله پاڪ جي ڪتاب ۾ پڙهيو آهي ته توهان جهنم جي دروازي تي آهيو

۽ ماڻهن کي جهنم ۾ ڪرڻ کان روڪي رهيا آهيو، جڏهن توهان دنيا مان

تشریف کڻي ويندؤ ته ماڻهو قيامت تائين جهنم ۾ ڪرندا رهندا. (1)

ڪرم جس بخت ور پر هو گيا فاروق اعظم کا

جهنم میں نہ جائے گا، گدا فاروق اعظم (2)

بھٹڪ سگتا نھیں ہر گز کبھی وہ سیدھے رستے سے

خُدا کی خاص رحمت سے، مُحَمَّد کی عنایت سے

اٿ! اي جهنم جي تالي جا پٽ...!!

1 ... كز العمال، ڪتاب الفضائل، جز: 12، جلد: 6، صفحہ: 256، حديث: 35782۔

2 ... وسائل بخشش، صفحہ: 527۔

پياريون پياريون اسلامي پيڻون! انهيءَ مفهوم جي هڪ ٻي روايت به آهي، حضرت عبد الله بن سلام رضى الله عنه جيڪي وڏي رتبي وارا صحابيءَ رسول آهن، پاڻ اسلام قبول ڪرڻ کان پهريان تورات شريف جا تمام وڏا عالم هئا، هڪ ڀيري سندن ڏٺو ته هڪ شخص چادر وجهي سُمهي رهيو آهي، پاڻ ان کي پير سان لوڏي ڪري چيو: ڪير آهين؟ سمهڻ واري اتي ڪري چيو: اَمِيْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ (يعني حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه) جو پٽ عبد الله بن عمر آهيان. ان تي حضرت عبد الله بن سلام

رضى الله عنه جن فرمايو: : قُمْ يَا ابْنَ قُفْلٍ جَهَنَّمَ يعني اي جهنم جي تالي جا پٽ! اُٿو!

پنهنجي والد محترم جي متعلق اهڙا الفاظ ٻڌي ڪري عبد الله بن عمر رضى الله عنه کي تمام گهڻي ڪاوڙ آئي، پاڻ سڌو پنهنجي والد محترم حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جي خدمت ۾ حاضر ٿيا ۽ چيائين: بابا سائين! حضرت عبد الله بن سلام رضى الله عنه توهان کي جهنم جو تالو ٿو چئي.

حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن کي به هي ٻڌي ڪري حيرت ٿي، پاڻ فوراً حضرت عبد الله بن سلام رضى الله عنه وٽ تشریف کڻي آيا ۽ پڇيائون: اي ابن سلام! خبر پئي آهي ته توهان مون کي جهنم جو تالو ٿا چئو؟ حضرت عبد الله بن سلام رضى الله عنه چيو: جي ها! چوندو آهيان. پڇيائون توهان کي ڪيئن خبر پئي ته مان جهنمي آهيان؟ حضرت عبد الله بن سلام رضى الله عنه عرض ڪيو: معاذ الله! مون توهان کي جهنمي نه چيو بلڪ جهنم جو تالو چيو آهي، مون کي منهنجي والد روايت ٻڌائي هئي ته الله پاڪ جي نبي حضرت موسيٰ عليه السلام فرمايو: ﴿ اُمَّتِ مُحَمَّدٍ هڪ شخص هوندو ان کي ماڻهو عمر بن خطاب چوندا ﴾ اهي سڀ کان بهتر دين وارا هوندا ﴿ انهن جو يقين نهايت ئي پڪو هوندو جيستائين اهي دنيا ۾ رهندا انهن جو دين غالب رهندو ﴾ ماڻهو الله پاڪ جي رسيءَ کي مضبوطيءَ سان پڪڙيل رهندا ﴿ جهنم تي تالا لڳل رهندا ﴾ جڏهن عمر دنيا مان هليا ويندا ته يقين ڪمزور ٿي ويندا

﴿ نڪ ماڻهن جون زندگيون گهٽ ٿي وينديون ﴾ ماڻهو فرقن ۾ ورهائجي ويندا ﴿ تڏهن جهڻم جا تالا ڪوليا ويندا ۽ ماڻهو ان ۾ ڪرڻ لڳندا. ﴾⁽¹⁾

فاروق اعظم رضى الله عنه اسلام کي عزت ڏني

سُبْحان! پياريون پياريون اسلامي پيرون! ڪهڙو ته نرالو شان آهي، حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن اڃان دنيا ۾ تشریف کڻي به نه آيا هئا، ان کان پهريان ئي جيڪي ماڻهو اڳين آسماني ڪتابن جي تلاوت ڪندا هئا، آسماني ڪتابن جا عالم هئا، اڳين نبين جي ارشادن کي ڄاڻيندا هئا، انهن کي معلوم هو ته امتِ مصطفيٰ ۾ هڪ شخص هوندا ﴿ انهن جو نالو عمر بن خطاب هوندو ﴾ انهن جو يقين نهايت ئي پڪو هوندو ﴿ جيستائين اهي دنيا ۾ رهندا انهن جو دين غالب رهندو، ماڻهو جهڻم کان بچيل رهندا ۽ جڏهن اهي دنيا مان هليا ويندا ته جهڻم جا تالا ڪوليا ويندا.

پياريون پياريون اسلامي پيرون! هتي ٿورو دعاءِ مصطفيٰ جو اثر به ڏسو! الله پاڪ جي آخري نبي، رسول هاشمي صَلَّ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن دعا ڪئي هئي: اَللّٰهُمَّ اعْزِزْ الْاِسْلَامَ بِعَبْرَتِنِ الْخَطَّابِ اَيِ اللّٰهِ پاڪ! عمر بن خطاب جي ذريعي اسلام جي عزت بلند فرمائ. ﴿⁽²⁾

هيءَ دعاءِ مصطفيٰ جي برڪت هئي جو جنهن ڏينهن حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن اسلام قبول فرمايو، انهي وقت مسلمانن خوشيءَ سان الله اکبر جا نعرا لڳايا، جنهن جو آواز مڪي شريف ۾ پري پري تائين ٻڌو ويو، ان ڏينهن مسلمانن پهريون ڀيرو مسجد حرام ۾ اعلانيه نماز ادا فرمائي، ان ڏينهن کان وٺي ڪري حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جي ظاهري وصال تائين اسلام جون عزتون بلند ۽ بالا ٿينديون ويون، اسلام پري پري تائين پکڙيو، عدل ۽ انصاف جو بي مثال نظام قائم ٿيو ۽ ڪافرن جي محلات تي به اسلام جو جهنڊو بلند ٿي ويو.

1... تاريخ دمشق، جلد: 44، صفحہ: 334۔

2... ابن ماجه، فضل عمر رضى الله عنه، صفحہ: 31، حديث: 105۔

پياريون پياريون اسلامي پيڻرون! هي آهي دعاءِ مصطفيٰ جو اثر...!! حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جيستائين دنيا ۾ رهيا، اسلام جي عزت بلند کان بلند ٿيندي وئي پر هاءِ افسوس! جڏهن حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جو وصال ٿيو، پاڻ دنيا مان پردو فرمايو، ان وقت کان فتنن جو دور شروع ٿي ويو.

فاروق اعظم رضى الله عنه فتنن جا تالا آهن

هڪ ڀيري حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه ۽ حضرت ابو ذر غفاري رضى الله عنه جي ملاقات ٿي حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه حضرت ابو ذر غفاري رضى الله عنه سان هٿ ملايو ۽ پيار سان انهن جو هٿ ڊبايو، ان تي حضرت ابو ذر غفاري رضى الله عنه چيو: دَعَيْدِي يَأْقُلُ الْفِتْنَةَ يَعْنِي اِي فِتْنِي جَا تَالَا! منهنجو هٿ ڇڏي ڏيو.

حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن ان جي وضاحت پڇي ته حضرت ابو ذر غفاري رضى الله عنه چيو: هڪ ڏينهن الله پاڪ جي آخري نبي، رسولِ هاشمي صلي الله عليه واله وسلم جن توهان کي ڏسي ڪري فرمايو هو: لَا تُصِيبُكُمْ فِتْنَةٌ مَّا دَامَ هَذَا فِينَكُمْ يعني جيستائين هي (يعني حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه) توهان جي درميان موجود آهن، توهان کي ڪو فتنو نه پهچندو. (1)

اهل اسلام فاروق اعظم رضى الله عنه جي موت تي روئيندا

هڪ ڏينهن حضرت جبريل امين عليه السلام بارگاهِ رسالت ۾ حاضر هئا، حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جو ذڪر خير ٿيو، ان تي حضرت جبريل امين عليه السلام عرض ڪيو: لِيُبْكِيَنَّ الْإِسْلَامُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكَ عَلَى مَوْتِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ يَعْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ! اهل اسلام به پيرا روئيندا، هڪ ڀيرو ان وقت جڏهن جڏهن توهان دنيا مان پردو فرمائيندا ۽ ٻيو ڀيرو جڏهن عمر فاروق (رضي الله عنه)

1 ... تاريخ دمشق، جلد: 44، صفحہ: 334-

جو وصال ٿيندو. (1)

فاروق اعظم اسلام جو مضبوط قلعو

حضرت زيد بن وهب رضى الله عنه فرمائن ٿا: هڪ ڀيري صحابي ۽ رسول حضرت عبد الله بن مسعود رضى الله عنه جي خدمت ۾ حاضر هئاسين، مسلمانن جا ٻيا خليفا حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جو ذڪر خير ٿيو، سندن نالو ٻڌي ڪري حضرت عبد الله بن مسعود رضى الله عنه زاروقطار روئڻ لڳا، ايستائين جو سندن ڳوڙهن سان ٽڪ آلي ٿي وئي. پوءِ پاڻ فرمايائون: بيشڪ فاروق اعظم رضى الله عنه اسلام جا مضبوط قلعا هئا، جنهن ۾ ماڻهو داخل ته ٿي سگهن ٿا پر نڪري نه سگهندا هئا. هاءِ جيئن ئي حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جو انتقال ٿيو، ماڻهو اسلام مان ٻاهر نڪرڻ لڳا. (2)

اڄ اسلام ڪمزور ٿي ويو

جنهن ڏينهن حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جو انتقال ٿيو، ان ڏينهن پياري آقا، مڪي مدني مصطفيٰ صلى الله عليه واله وسلم جي رضاعي (يعني ڪير پياريندڙ) امڙ سائڻ حضرت ام ايمن رضى الله عنها فرمايو: اَلْيَوْمَ وَهِيَ الْاِسْلَامُ يعني اڄ اسلام ڪمزور ٿي ويو. (3)

بهار باغِ ايمان حضرت فاروق اعظم هيں | چراغِ بزمِ عرفاں حضرت فاروق اعظم هيں
 عمر عامر هيں ديں ڪه حق تعالى ان ڪا ناصر هے | دل مومن ڪه تاباں حضرت فاروق اعظم هيں (4)

وضاحت: يعني ايمان جي باغ جي بهار ۽ معرفت جي محفل جا ڏيئا

1 ... الرياض النضرة، الباب الثانی، الفصل التاسع، ذکر نبذة من فضائله، صفحه: 273۔

2 ... طبقات الڪبرى، ذکر استخلاف عمر، جلد: 3، صفحه: 283۔

3 ... معجم كبير، جلد: 25، صفحه: 86، حديث: 221۔

4 ... ديوان سالڪ، صفحه: 73-75۔

حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه آهن، الله پاڪ جي مدد سان اسلام جي عمر وڌائڻ وارا ۽ مؤمنن جي دل کي چمڪائڻ وارا حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه آهن.

اي اهل محشر! هي عمر آهن...!!

حضرت عبد الله بن عباس رضى الله عنه کان روايت آهي قيامت جي ڏينهن جڏهن حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن الله پاڪ جي بارگاه ۾ حاضر ٿيندا، ان وقت اسلام عرض ڪندو: يَا رَبِّ هَذَا عُمَرُ أَعْرَبِيٌّ فِي دَارِ الدُّنْيَا فَأَعِزَّهُ فِي عَرَصَاتِ الْقِيَامَةِ يَعْنِي أَي رَبِّ رَحْمَنٍ ۽ رَحِيمٍ! هي عمر آهن، هنن دنيا ۾ منهنجي عزت بلند ڪئي، اڄ قيامت جي ميدان ۾ تون هنن کي عزت عطا فرما.

ان سان گڏ ئي حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه کي 2 جُبا پارايا ويندا، انهن جبن جي خوشبو اهڙي هوندي جو انهن مان هڪ به دنيا ۾ کوليو وڃي ته سڄي دنيا ان جي مهڪ سان مُعطر ٿي وڃي. حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن کي نوراني ڏاڇيءَ تي ويهاريو ويندو، سندن اڳيان 70 هزار جهنڊا ڦڙڪي رهيا هوندا، ان وقت محشر جي ميدان ۾ هڪ آواز گونجندو: يَا أَهْلَ الْبُؤْفِ هَذَا عُمَرُ فَأَعِزُّوهُ أَي اهل محشر! هي عمر آهن، هنن کي سڃاڻو...! (1)

پياريون پياريون اسلامي پيڙيون! حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جيستائين دنيا ۾ تشریف فرما رهيا، اسلام جي سربلنديءَ جي لاءِ ڪوشش ڪندا رهيا ﴿﴾ پياري آقا، مڪي مدني مصطفيٰ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سان جنگين ۾ به شريڪ رهيا ﴿﴾ جان تريءَ تي رکي ڪري ﴿﴾ اسلام جي خاطر وڙهيا اسلام جي سربلنديءَ جي خاطر پاڻ کي مشقت ۾ به وڌائون ﴿﴾ دنيا ۾ عدل جو نظام قائم ٿيو، ان جي لاءِ پاڻ بڪايل به رهيا ﴿﴾ تقريباً اڌ دنيا جو رعب دار خليفو هئڻ جي باوجود پاڻ چٽيون لڳل ڪپڙا به پاتائون ﴿﴾ قربانيون ڏنائون

1 ... الرياض النضرة، الباب الثاني، الفصل التاسع، ذكر نبذة من فضائله، صفحہ: 274۔

﴿ مشقت ستيائون ﴾ پنهنجي خواهشن کي ماري هميشه اسلام کي ئي سربلند ڪيائون.

هن ۾ اسان جي لاءِ درس آهي ها! اسان پنهنجي خواهشن کي پورو ڪرڻ جي خاطر، پنهنجي آرام جي لاءِ، اسلام جي سربلندي جي پرواه نٿا ڪيون، اسان جي ڪردار کي ڏسي ڪافر اسلام کان نفرت ڪرڻ لڳندا آهن، ها! دنيا جي محبت، مال جي لالچ، پنهنجي انا جي لاءِ، ذات پات جي نالي تي اجايو جهيڙا جهڳڙا، قتل ۽ غارت، دغا بازي، ڪوڙ، بهتان هڻڻ، ڌوڪو ڏيڻ مطلب ته اها ڪهڙي برائي آهي جيڪا اڄ مسلمانن جي ڪردار ۾ ڏسڻ جي لاءِ نه ٿي ملي...!! ياد رکو! اسان جو منفي (Negative) ڪردار صرف اسان جي لاءِ ناهي، الله پاڪ جي پاڪيزه دين دين اسلام جي لاءِ نقصان ڪار آهي، ماڻهو اسان مسلمانن کي ڏسي ڪري اسلام جي تصوير پنهنجي ذهنن ۾ ويهارين ٿا.

هڪ مفڪر انگريز جو عبرتناڪ جواب

شيخ الحديث، حضرت علامه عبد المصطفيٰ اعظمي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائن ٿا: مون کي هڪ مفڪر انگريز جي ڳالهه ياد ايندي آهي، ان کي ڪنهن مسلمان چيو هو: صاحبِ نظر (يعني عقل مند) آهين، پوءِ مسلمان ڇو نه ٿو ٿي وڃي؟ ان تي انگريز عبرتناڪ جواب ڏنو جو ان کي ٻڌي ڪري هر غيرت مند مسلمان جي پيشاني تي ندامت سبب پگهر اچي وڃي. ان چيو: مان جڏهن ان اسلام کي ڏسان ٿو جيڪو اسلامي ڪتابن ۾ لکيل آهي ته منهنجي دل ۾ اسلام جي حقانيت گهڙ ڪري ويندي آهي پر جڏهن مان ان اسلام کي ڏسان ٿو جنهن تي اڄ جا مسلمان عمل ڪري رهيا آهن ته منهنجي دل ۾ اسلام کان نهايت ئي نفرت پيدا ٿي ويندي آهي.⁽¹⁾

بَن گئے تنکے نشین کے قفس کی تیلیاں | بَن گیا کیا؟ ہم چلے تھے کیا بنانے کے لئے

¹ ... عرفاني تقريرين، بيان: زوال کے اسباب، صفحہ: 101 بتغير قليل۔

وضاحت: گهر بڻائڻو هو، قيد خانو ٺهي ويو، اسان ٺاهي ڇا رهيا هئاسين؟ ۽ ٺهي ڇا ويو؟ مطلب هي ته اسان ابتي رستي جا مسافر ٿي وياسين، ٿيڻ ته ايئن گهرجي ها ته اسان ٻين جي لاءِ زندگي جو نمونو بڻجون ها، اسان جي سبب اسلام کي ترقي ملي ها پر ابتڙ ٿي ويو، ماڻهو اسان جي ڪري اسلام کان نفرت ڪرڻ لڳا.

پياريون پياريون اسلامي پيڙيون! اسان مسلمانن جي ٻئين خليفن حضرت عمر فاروق اعظم رضى الله عنه جن جو ذڪر خير ٻڌو، پاڻ سڄي زندگي اسلام جي سربلنديءَ جي لاءِ گذاري ڇڏي، اچو! اسان به دل مان دنيا جي محبت ڪڍون مال ۽ دولت جي لالچ کان پڻ ڇڏايون ذاتي جهيڙا جهڳڙا ختم ڪري هڪ ٿي وڃون ٻڌي ۽ اتفاق سان سڀئي مسلمان ملي ڪري دين جي خدمت ڪريون اسان پنهنجو ڪردار دين جي مطابق بڻايون پنهنجا ڪم دين ۽ شريعت جي مطابق ڪريون پنهنجي چال چلت بدليون پنهنجي طرز زندگي اسلامي اصولن جي مطابق بڻايون اچو! ستنن جي هلندڙ ڦرندڙ تصوير بڻجون زبان تي سچائي، ڪردار ۾ ايمانداري همدردي رحم دلي عدل ۽ انصاف دل ۾ الله ۽ رسول جي محبت رب جي رضا ۽ اخلاص هجي، ايئن اسان پاڪيزه زندگي گذاريون، پاڻ به نيڪ بڻجون ۽ ٻين جي ترغيب جو سامان پڻ بڻجون.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلِّ اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

پياريون پياريون اسلامي پيڙيون! بيان کي اختتام ڏانهن آڻيندي سنڌ جي فضيلت ۽ ڪجهه آداب زندگي بيان ڪرڻ جي سعادت حاصل ڪريون ٿيون. تاجدار رسالت، شهنشاهِ نبوت صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن فرمايو: مَنْ أَحَبَّ سُنَّتِي فَقَدْ أَحَبَّنِي وَمَنْ أَحَبَّنِي كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ جنهن منهنجي سنڌ سان محبت ڪئي ان مون سان محبت

ڪئي ۽ جنهن مون سان محبت ڪئي اهو جنت ۾ مون سان گڏ هوندو. (1)

سينه تيري سنتِ ڪامدينه بن آقا! | جنت ۾ پڙوسي مجھے تم اپنا بنانا

قناعتِ سنتِ مصطفيٰ آهي

2 فرامين آخري نبي، رسولِ هاشمي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: (1): جنهن ايمان آندو،
 ڪفايت جيترو رزق ڏنو ويو ۽ ان الله پاڪ جي ڏنل (رزق) تي قناعت ڪئي
 بيشڪ اهو ڪامياب ٿيو (2) (2): اي ابو هريره! قناعت اختيار ڪيو سڀ کان
 وڌيڪ شڪر گذار بڻجي ويندو. (3)

پياريون پياريون اسلامي پيڙيون! قناعتِ سنتِ مصطفيٰ آهي. قناعت جي معنيٰ آهي:
 جيترو مليو ان تي راضي رهڻ، وڌيڪ جي خواهش نه ڪرڻ * الله پاڪ جي
 آخري نبي، رسولِ هاشمي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جن کي جيڪو ملندو هو رضا خوشيءَ
 سان کائي وندا هئا * پاڻ ڪريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ڪڏهن ۾ ڪاڏي مان عيب نه
 ڪيو * پاڻ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ڪڏهن به لذت پڙ ٽڪل ڪاڏن جي خواهش نه فرمائي
 * پاڻ سڳورا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مال ۽ دولت جي خواهش نه رکندا هئا.

ڪل جهاڻ ملڪ اور جو ڪي روڻي غذا | اس شڪم کي قناعت ۾ لاکھون سلام (4)

پياريون پياريون اسلامي پيڙيون! سنتِ مصطفيٰ تي عمل ڪريو، قناعت اختيار
 ڪريو * قناعت ايمان جو ڪمال، اسلام جو حُسن آهي * قناعت ڪرڻ واري پاڻ
 کي دنيا کان بچائيندي، آخرت جي راه تي هلندي آهي * قناعت ڪرڻ واري الله

1 ... مشکوٰه، ڪتاب: الايمان، باب: الاعتصام، جلد: 1، صفحه: 55، حديث: 175-

2 ... مسلم، ڪتاب: الزڪاة، باب: القناعت، صفحه: 376، حديث: 1054-

3 ... ابن ماجه، ڪتاب: الزهد، باب: الورع والتقوى، صفحه: 684، حديث: 4217 ملقطاً-

4 ... حدائق بخشش، صفحه: 304-

پاڪ ڪي محبوب آهي ❁ قناعت ڪرڻ وارين سان ماڻهو به محبت ڪندا آهن (1)

❁ امام شافعي رَضِيَ اللهُ عَلَيْهِ فرمائن ٿا: قناعت مالداريءَ جو اصل آهي. (2)

مختلف سٿون سڪڻ جي لاءِ مڪتبه المدينه جو ڪتاب بهار شريعت جلد:3

حصو: 16، ۽ شيخ طريقت، امير اهلستت دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَةُ جو 91 صفحات جو

رسالو 550 سٿون ۽ آداب خريد ڪيو ۽ پڙهو، الله پاڪ اسان کي عمل جي

توفيق عطا فرمائي.

آمِينَ بِجَاةِ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

1 ... نضرة النعيم، جلد:8، صفحه:3175۔

2 ... ديوان امام شافعي، صفحه:133۔